

หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัล Prime Minister's TZD+ Awards ปี พ.ศ. ๒๕๖๙

ด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับชาติ (คกศ.) จะจัดให้มีการมอบรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards ประจำปี ๒๕๖๙ ให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) เพื่อยกย่องและเชิดชูเกียรติหน่วยงานหรือองค์กรที่ร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้สังคมเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในประเทศไทย อย่างเป็นระบบและยั่งยืน ประกอบมติ คกศ. ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๙ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๙ จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อยกย่องและเชิดชูเกียรติหน่วยงานที่เป็นต้นแบบและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- ๑.๒ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
- ๑.๓ เพื่อรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนและสังคมเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

๒. ประเภทรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards มี ๔ ประเภทรางวัล ได้แก่

- ๒.๑ รางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout” จำนวน ๓ รางวัล
ได้รับโล่รางวัลของนายกรัฐมนตรี
- ๒.๒ รางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout” จำนวน ๓ รางวัล
ได้รับโล่รางวัลของนายกรัฐมนตรี
- ๒.๓ รางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning” จำนวน ๓ รางวัล
ได้รับโล่รางวัลของนายกรัฐมนตรี
- ๒.๔ รางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น” จำนวน ๓ รางวัล
ได้รับโล่รางวัลของนายกรัฐมนตรี

๓. รูปแบบการเสนอชื่อและแนวทางการคัดเลือก

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ระดับชาติ จะเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาประมวลผลและเสนอชื่อ หน่วยงาน องค์กร สถานศึกษา

หรือบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยวิเคราะห์และคัดกรองจากข้อมูลผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ๓ ส่วน ดังนี้

๓.๑ ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๘ ที่รายงานตามแนวทางของ คกศ. ผ่านทางกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) หรือ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) (สำหรับรางวัลประเภทที่ ๑ และที่ ๒)

๓.๒ ข้อมูลการค้นหาและช่วยเหลือเด็กในระบบ Thailand Zero Dropout และการบูรณาการกับฐานข้อมูลอื่น ๆ อาทิ ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ระบบ Exchange) จนถึงรอบวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙ (สำหรับรางวัลประเภทที่ ๑ และที่ ๒)

๓.๓ ข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของการสร้างภาคีหุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลายในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

๔. หลักเกณฑ์การพิจารณา

๔.๑ รางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout”

มีผลการดำเนินงานโดดเด่น มีผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม ในการวางแผนการช่วยเหลือเด็กนอกระบบการศึกษา มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีนโยบายเชิงรุกในการสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยพิจารณา ดังนี้

เงื่อนไขในการคัดกรอง จังหวัดที่จะได้รับการพิจารณา ต้องมีผลการดำเนินงานทั้ง ๕ ด้าน ดังนี้

(๑) มีรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๘ ที่รายงานตามแนวทางของ คกศ. ผ่านทาง กสศ. หรือ สป.ศธ.

(๒) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด

(๓) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่า ร้อยละ ๗๐

(๔) คณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่าร้อยละ ๕๐ มีผลการดำเนินงาน

(๕) มีการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาจำนวนไม่เกิน ๑ ปี (โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดและโรงเรียนในสังกัด) และเด็กและเยาวชนนอกระบบกลุ่มเปราะบางที่รับเงินสงเคราะห์ (โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานในสังกัด)

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๑) ผลการดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

(๒) ความร่วมมือของภาคีหุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลาย และการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่

๔.๒ รางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout”

องค์กร หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน หรือประชาสังคม ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนโครงการ Thailand Zero Dropout ผ่านการสนับสนุนงบประมาณ การดำเนินมาตรการต่าง ๆ หรือการขับเคลื่อนโครงการในพื้นที่ โดยพิจารณา ดังนี้

๔.๒.๑ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

เงื่อนไขในการคัดกรอง องค์กรที่จะได้รับการพิจารณา ต้องมีผลการดำเนินงานทั้ง ๒ ด้าน ดังนี้

(๑) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) มีผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๑) ผลการดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

(๒) เป็นแกนกลางในการบูรณาการความร่วมมือ ในการระดมทุน ทรัพยากร หรือปัจจัยสนับสนุนในพื้นที่ การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

(๓) มีระบบเชื่อมต่อและส่งต่อเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถาบันการศึกษาหรือหน่วยจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่ตกหล่น

(๔) เป็นพี่เลี้ยงหรือสนับสนุนให้เกิดการขยายผลการดำเนินงานไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงหรือเครือข่าย

๔.๒.๒ สำหรับองค์กรภาคประชาสังคม

เงื่อนไขในการคัดกรอง องค์กรที่จะได้รับการพิจารณา มีผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา หรือ Thailand Zero Dropout ในการระดมทุน ทรัพยากร การจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้กับเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๑) เป็นกลไกหรือมีบทบาทนำในการระดมทุนหรือทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา

(๒) มีตัวแบบการดำเนินงานที่สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

(๓) เป็นพี่เลี้ยงหรือสนับสนุนให้เกิดการขยายผลการดำเนินงาน ให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

๔.๒.๓ สำหรับองค์กรภาคเอกชน

เงื่อนไขในการคัดกรอง องค์กรที่จะได้รับการพิจารณา มีผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา หรือ Thailand Zero Dropout

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๑) มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว โดยไม่จำกัดอยู่เพียงกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) ในลักษณะชั่วคราว

(๒) มีรูปแบบความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบ โดยเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการขับเคลื่อน ร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยยึดความต้องการและประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ตลอดจนร่วมบูรณาการแผนงานและงบประมาณอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้

(๓) มีการนำศักยภาพหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะขององค์กรมาพัฒนานวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่

๔.๓ รางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning”

สถานศึกษา โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ หน่วยจัดการศึกษา หรือหน่วยงานร่วมจัดที่มีกลไกการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนมีผลลัพธ์เชิงประจักษ์ในการลดจำนวนผู้หลุดออกจากระบบการศึกษา และมีแนวทางการสนับสนุนกลุ่มเสี่ยงที่ชัดเจน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

(๑) มีผลงานเด่นชัดในการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา รวมถึงการนำกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้หรือการฝึกทักษะอาชีพ

(๒) มีแนวทางหรือนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

(๓) มีภาคีร่วมขับเคลื่อนที่หลากหลายและเข้มแข็ง อาทิ สถานศึกษา ชุมชน วัด ศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ และผู้ประกอบการ

๔.๔ รางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น”

เงื่อนไขในการคัดกรอง

บุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ทั้งในระดับชาติ นโยบาย หรือขับเคลื่อนสังคม โดยส่งเสริมเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาทักษะ และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

(๑) มีผลงานเชิงประจักษ์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายหรือการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในระดับชาติ นโยบาย หรือสังคม โดยสามารถสร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคมอย่างกว้างขวาง จนนำไปสู่การป้องกันการหลุดออกจากระบบ การติดตามช่วยเหลือ หรือการนำเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะอาชีพ

(๒) ผลักดัน สนับสนุนให้เกิดการขยายผลนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนนอกระบบการศึกษาไปในวงกว้าง

๕. การพิจารณาคัดเลือกและมอบรางวัล

๕.๑ คกศ. ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการบูรณาการทำงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผู้สมควรได้รับรางวัล

๕.๒ การพิจารณาคัดเลือกของคณะอนุกรรมการบูรณาการทำงานเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

(๑) ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติของหน่วยงานหรือบุคคลและกลั่นกรองผลงานเบื้องต้นจากข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่น่าสงสัย และข้อมูลการดำเนินงานในระบบข้อมูล Thailand Zero Dropout โดยพิจารณาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณา

(๒) คณะอนุกรรมการฯ พิจารณาผลงานของหน่วยงานหรือบุคคล จากแบบเสนอผลงาน ข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่น่าสงสัย และข้อมูลการดำเนินงานในระบบข้อมูล Thailand Zero Dropout ตามหลักเกณฑ์ และคัดเลือกผู้สมควรได้รับรางวัลตามประเภทรางวัลและจำนวนรางวัลในข้อ ๒ แล้วเสนอรายชื่อผู้สมควรได้รับรางวัลต่อ คกศ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๕.๓ คกศ. จะประกาศผลการคัดเลือกรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards ประจำปี ๒๕๖๙ ภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๙ ผ่านทางเว็บไซต์ www.eef.or.th โดยผลการพิจารณาและคำวินิจฉัยของ คกศ. ให้ถือเป็นที่สุด

๕.๔ กำหนดมอบรางวัลในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. ปฏิทินการดำเนินงาน

ระยะเวลา	การดำเนินงาน
มิถุนายน ๒๕๖๙	- ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ ดำเนินการคัดเลือกผลงานของหน่วยงานหรือบุคคลที่สมควรเสนอการได้รับรางวัล โดยพิจารณาร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - คณะกรรมการฯ พิจารณาผลงานของหน่วยงานหรือบุคคล และคัดเลือกหน่วยงานหรือบุคคลผู้สมควรได้รับรางวัล - เสนอรายชื่อหน่วยงานหรือบุคคลผู้สมควรได้รับรางวัลต่อ กกศ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ - กกศ. พิจารณาให้ความเห็นชอบรายชื่อผู้ได้รับรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards
24 กรกฎาคม ๒๕๖๙	- พิธีมอบรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards ประจำปี ๒๕๖๙

ประเภทรางวัลและรายชื่อผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's TZD+ Awards ปี พ.ศ. ๒๕๖๙

ลำดับ	รายชื่อ	หมายเหตุ
รางวัลจังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout		
๑	จังหวัดปัตตานี	จังหวัดขนาดเล็ก
๒	จังหวัดยะลา	จังหวัดขนาดกลาง
๓	จังหวัดกาญจนบุรี	จังหวัดขนาดใหญ่
รางวัลองค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout		
๑	องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒	มูลนิธิกระเจกเงา	องค์กรภาคประชาสังคม
๓	บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน)	องค์กรภาคเอกชน
รางวัลนวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning		
๑	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑	
๒	กระทรวงยุติธรรม	
๓	สมาคมศูนย์การเรียนรู้โดยองค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน	
รางวัลบุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น		
๑	นางสาวทองพูล บัวศรี	
๒	นายวิฑิต เต็มผลบุญ	
๓	นายวิวัฒน์ วงศ์ภัทรฐิติ	

รางวัลประเภทที่ ๑

รางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout”

จำนวน ๓ รางวัล

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout” (จังหวัดขนาดเล็ก)

ผู้สมควรได้รับรางวัล: จังหวัดปัตตานี

“สร้างกลไกการมีส่วนร่วมจากฝ่ายปกครองทั้งท้องถิ่น ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา รพ.สต. บัณฑิตอาสา อสม.ที่ครอบคลุม เข้มแข็ง มีผลดำเนินงานทั้งในมิติการค้นหา ดูแลส่งต่อ และการป้องกันการหลุดจากระบบการศึกษา ดำเนินมาตรการศึกษาที่ยืดหยุ่นพัฒนาเป็นหลักสูตรฟุตบอล และการระดมทุนผ่านกองทุนศาสนา ตั้งเป็นกองทุนบูเตาะปัตตานี ให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ”

๑. ผลการคัดกรอง ๕ ด้าน

เงื่อนไขการคัดกรอง	ผลการคัดกรอง
๑) จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๘ ตามแนวทางของ คคศ. ผ่านทาง กสศ. หรือ สป.ศธ.	✓
๒) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด	✓
๓) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่า ร้อยละ ๗๐	✓
๔) คณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่าร้อยละ ๕๐ มีผลการดำเนินงาน	✓
๕) มีการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาจำนวนไม่เกิน ๑ ปี (โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดและโรงเรียนในสังกัด) และเด็กและเยาวชนนอกระบบกลุ่มเปราะบางที่รับเงินสงเคราะห์ (โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานในสังกัด)	✓

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ ผลการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

- จังหวัดปัตตานีแต่งตั้งคณะกรรมการระดับตำบล ได้ครบร้อยละ ๑๐๐ (๑๑๓ ตำบล)
- ปี ๒๕๖๘ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๑๘,๔๖๖ คน ทำการสำรวจ ๑๘,๐๖๑ คน (ร้อยละ ๙๘) และให้การช่วยเหลือแล้ว ๕๘๐ คน
- ปี ๒๕๖๙ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๑๒,๕๐๖ คน ทำการสำรวจ ๑,๔๑๘ คน (ร้อยละ ๑๑) และอยู่ระหว่างจัดทำแผนช่วยเหลือ

๒.๒ ความร่วมมือของภาคีหุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลาย และการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่

- มีกลไกการสำรวจเชิงรุกโดยคนในชุมชน ได้แก่ อบท. (อบจ. เทศบาล และอบต.) เครือข่ายผู้นำศาสนา รพ.สต. บัณฑิตอาสา อสม. ที่ดำเนินการร่วมกันอย่างบูรณาการ ทำให้การสำรวจทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงครัวเรือนและเด็กและเยาวชน เนื่องจากมีความไว้วางใจและความเข้าใจในภาษา/บริบทพื้นที่
- พัฒนาคู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาสำหรับจังหวัดปัตตานี โดยนำคู่มือกลางที่ กสศ. พัฒนาขึ้น มาทดลองใช้ในตำบลนาร่อง รวมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นจากคณะกรรมการระดับตำบล และปรับปรุงคู่มือให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และความเป็นพหุวัฒนธรรม
- ออกแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นโดยเปลี่ยนสนามฟุตบอลเป็นห้องเรียน เปิดทางเลือกสู่ออนาคตด้วยหลักสูตรฟุตบอล ดำเนินการร่วมกับสโมสรปัตตานี เอฟซี
- ดำเนินมาตรการป้องกันการหลุดจากระบบการศึกษา ดูแลในมิติเชิงสุขภาพร่วมกับ สปสช. ร่วมกับส่วนราชการจังหวัด เทศบาล อบจ. แก้ปัญหาเรื่องสายตาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้
- พัฒนากองทุนบูเคาะ ปัตตานี เพื่อสร้างความเสมอภาคเป็นทรัพยากรที่ลดช่องว่างของการทำงานที่ทำให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่องในระดับพื้นที่

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout” (จังหวัดขนาดกลาง)

ผู้สมควรได้รับรางวัล: จังหวัดยะลา

“สร้างเครือข่ายสหวิชาชีพให้เป็น EdRanger ทีม หรือทีมอาสาสมัครในพื้นที่ ที่ประกอบด้วย อบจ. ศธจ. พม. จังหวัด เทศบาล/อบต. รพ.สต. สกร. ทำหน้าที่สำรวจ และช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายแบบเชิงรุก ทั้งเด็กและเยาวชนที่ปรากฏชื่อใน TZD application และไม่ปรากฏชื่อในระบบ (แขวนลอย หรือ ย้ายถิ่น) พัฒนาเป็น อปท ต้นแบบใน ๘ อำเภอ จัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุภาวะวิกฤตเพื่อป้องกันเด็กหลุดจากระบบการศึกษา”

๑. ผลการคัดกรอง ๕ ด้าน

เงื่อนไขการคัดกรอง	ผลการคัดกรอง
๑) จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๘ ตามแนวทางของ คคศ. ผ่านทาง กสศ. หรือ สป.ศธ.	✓
๒) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด	✓
๓) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่า ร้อยละ ๗๐	✓
๔) คณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่าร้อยละ ๕๐ มีผลการดำเนินงาน	✓
๕) มีการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาจำนวนไม่เกิน ๑ ปี (โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดและโรงเรียนในสังกัด) และเด็กและเยาวชนนอกระบบกลุ่มเปราะบางที่รับเงินสงเคราะห์ (โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานในสังกัด)	✓

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ ผลการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

- ปี ๒๕๖๘ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๑๒,๔๖๒ คน ทำการสำรวจ ๑๒,๐๘๕ คน (ร้อยละ ๙๗) และให้การช่วยเหลือแล้ว ๕๓๔ คน
- ปี ๒๕๖๙ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๘,๑๘๘ คน ทำการสำรวจ ๑,๓๐๑ (ร้อยละ ๑๖) และอยู่ระหว่างจัดทำแผนการช่วยเหลือ

๒.๒ ความร่วมมือของภาคีหุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลาย และการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่

- จังหวัดยะลาโมเดล Yala Zero Dropout (YZD) มุ่งเน้นการใช้ฐานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นเครื่องมือในการคัดกรองข้อมูลเบื้องต้น เพื่อลดภาระการสำรวจในระดับ

ตำบล และเพิ่มความแม่นยำในการระบุตัวเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยใช้เลขประจำตัวประชาชนเป็นกลไกหลักในการตรวจสอบสถานะ ไปสู่การเป็น Yala as ONE ซึ่งเป็นการบูรณาการทุกหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาครบทุกมิติ

- จังหวัดยะลาสร้าง “Edranger Team” เป็นทีมสหวิชาชีพเคลื่อนที่ โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา (อบจ.ยะลา) เป็นแกนนำร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ลงพื้นที่เชิงรุกร่วมกันเพื่อติดตามค้นหา ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา
- อบจ.ยะลาสร้างทีม อปท.ต้นแบบ ๙ แห่งที่ประกอบไปด้วย อบจ. เทศบาลนคร เทศบาลตำบล และ อบต. เพื่อกระจายตัวแบบการสร้างตัวแบบการมีส่วนร่วมในการค้นหา ดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ทำให้ อปท.เห็นความสำคัญและร่วมการขยายผล
- มีศูนย์รับแจ้งเหตุเด็กและเยาวชนที่เผชิญภาวะวิกฤต โดยอบจ.ยะลา ที่ทำให้เด็กสามารถแจ้งปัญหาและขอรับการสนับสนุนได้ด้วยตนเอง ลดเวลาของการค้นหา และช่วยเหลือ และทำให้สามารถช่วยเหลือได้ตรงจุด

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “จังหวัดขับเคลื่อน Zero Dropout” (จังหวัดขนาดใหญ่)

ผู้สมควรได้รับรางวัล: จังหวัดกาญจนบุรี

“ใช้กระบวนการคัดกรองเบื้องต้น (First Screen) เพิ่มความแม่นยำลดภาระการสำรวจ นำโดย ศรจ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกันนายอำเภอ ท้องที่ ท้องถิ่น และค้นหาโดย สกร. จากจุดเริ่มต้นอำเภอ สังขละบุรี ขยายผลครอบคลุมทั้งจังหวัด ใช้การศึกษาที่ยืดหยุ่นของโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่ ขยายผลสู่การ ป้องกันเด็กหลุดจากระบบ ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้มาตรา ๑๒ สร้างพื้นที่ปลอดภัยดูแลเด็กเปราะบาง”

๑. ผลการคัดกรอง ๕ ด้าน

เงื่อนไขการคัดกรอง	ผลการคัดกรอง
๑) จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๘ ตาม แนวทางของ คกศ. ผ่านทาง กสศ. หรือ สป.ศธ.	✓
๒) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด	✓
๓) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่า ร้อยละ ๗๐	✓
๔) คณะกรรมการระดับพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) มากกว่าร้อยละ ๕๐ มีผลการดำเนินงาน	✓
๕) มีการค้นหาและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาจำนวนไม่เกิน ๑ ปี (โดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดและโรงเรียนในสังกัด) และเด็กและ เยาวชนนอกระบบกลุ่มเปราะบางที่รับเงินสงเคราะห์ (โดย กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และหน่วยงานในสังกัด)	✓

๒. ผลการดำเนินงาน

๒.๑ ผลการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

- ปี ๒๕๖๘ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๑๘,๒๔๘
คน ทำการสำรวจ ๑๘,๐๖๕ คน (ร้อยละ ๙๙) และให้การช่วยเหลือแล้ว ๘๐๑ คน
- ปี ๒๕๖๙ มีเป้าหมายเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน ๑๖,๔๓๖
คน ทำการสำรวจ ๗,๓๐๓ คน (ร้อยละ ๔๔) และอยู่ระหว่างจัดทำแผนการช่วยเหลือ ๒๒ คน

๒.๒ ความร่วมมือของภาคีหุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลาย และการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่

- จังหวัดกาญจนบุรีมีกลไกความร่วมมือในการคัดกรองสถานะเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา (First screen) เพื่อลดขั้นตอนและลดการใช้ทรัพยากรสำรวจค้นหา โดยนำร่องที่อำเภอสังขละบุรี มี ปลัดอำเภอสังขละบุรีเป็นแกนหลัก พร้อมด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จาก ๑๐ หมู่บ้าน ร่วมคัดกรองสถานะเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อลดภาระของผู้สำรวจ
- จังหวัดกาญจนบุรี มีจุดเด่นคือ มีการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น (๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ) มาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โรงเรียนนิวิฐวิรัชราษฎร์อุปถัมภ์ และโรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์ จึงขยายผลการป้องกันเด็กหลุดจากระบบการศึกษา รวมทั้งการเรียนรู้คู่อาชีพ (Learn to Earn) เช่น นักพากย์ฟุตบอล
- จังหวัดกาญจนบุรี มีหน่วยจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กทั้งเด็กที่เปราะบางของมูลนิธิเด็ก เด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ศูนย์การเรียนรู้สะเนฟอง และมีเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ที่มีความพร้อมในการดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น กับ สถานศึกษา หรือ หน่วยจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น

รางวัลประเภทที่ ๒

รางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout”

จำนวน ๓ รางวัล

๒.๑ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ รางวัล

๒.๒ สำหรับองค์กรภาคประชาสังคม ๑ รางวัล

๒.๓ สำหรับองค์กรภาคเอกชน ๑ รางวัล

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout”
สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้สมควรได้รับรางวัล: องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดง

“สร้างเครือข่ายครูพี่เลี้ยงหรือครูอาสาในชุมชนเป็นพี่เลี้ยงดูแลเด็กเป็นรายกรณี เป็นแกนกลางทำงานร่วมกับสหวิชาชีพค้นหา ช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล สร้างสถานี่การเรียนรู้ชุมชนจากกลุ่มแกนนำอาชีพต่างๆ อาทิ อยู่ซ่อมรถ โรงต้มมัด เลี้ยงปลากัด ประมงพื้นบ้าน เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชน ขยายผลจากอบต.บ่อแดง สู่อำเภอสทิงพระ จากอำเภอสู่คาบสมุทรสทิงพระ (อำเภอสทิงพระ สิงหนคร กระแสสินธุ์ ระโนด) และจังหวัดสงขลา”

ผลการดำเนินงาน

๑. ผลการดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือที่มีการสำรวจผ่านระบบ TZD และระบบ Exchange ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

- อบต.บ่อแดง มีผลการดำเนินการในระบบ TZD เพื่อวางแผนการช่วยเหลือเด็กนอกระบบ โดยปี ๒๕๖๘ ทำการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ๒๐ คน (ร้อยละ ๑๐๐ ของกลุ่มเป้าหมาย) ต้องการความช่วยเหลือ ๑๒ คน วางแผนการช่วยเหลือ ๑๒ คนแล้ว และในปี ๒๕๖๙ ได้มีการทำการสำรวจและวางแผนการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจำนวน ๖ คน

๒. เป็นแกนกลางในการบูรณาการความร่วมมือ ในการระดมทุน ทรัพยากร หรือปัจจัยสนับสนุนในพื้นที่การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

- อบต.บ่อแดง ไม่ได้ทำเพียงภารกิจปกครอง แต่ทำหน้าที่เป็น “หุ้นส่วนการศึกษาและการคุ้มครองสิทธิ” โดยเป็นแกนกลางบูรณาการทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย นายก อบต. ปลัด อบต. กองการศึกษา ครูเกษียณ อสม. ครูศูนย์เด็กเล็ก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และภาคเอกชนในพื้นที่

- มีการระดมทรัพยากรในพื้นที่ด้วยการเชื่อมโยงสถานี่การเรียนรู้ภายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดง สู่การเทียบโอนรายวิชาตามกลุ่มแกนกลางสาระ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้กิจเจริญการช่าง โรงต้มมัดลุงไว ศูนย์เรียนรู้ฝรั่งแดงเพชรบ้านแค ศูนย์เรียนรู้ปลากัดเพชรบ้านแค สถานี่การเรียนรู้ซ่อมรถจักรยานยนต์ สถานี่การเรียนรู้ลูกตาลหนิบ สถานี่เรียนรู้กู้ชีพกู้ภัย สถานี่การเรียนรู้การร้อยลูกปัดสืบสานศิลปถิ่นโนรา สถานี่เรียนรู้กล้วยลุงโค ศูนย์เรียนรู้ฝรั่งแดงเพชรบ้านแค สถานี่เรียนรู้ประมงพื้นบ้าน

- สร้างเครือข่ายครูพี่เลี้ยงในชุมชน มีการแต่งตั้งอาสาสมัครในหมู่บ้านทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อประคองและติดตามการเรียนรู้ ช่วยให้เด็กจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับวุฒิการศึกษาไปต่อยอดชีวิต

๓. ระบบเชื่อมต่อและส่งต่อเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถาบันการศึกษาหรือหน่วยจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่ตกหล่น

- สนับสนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นผ่าน “นวัตกรรม Mobile School” ซึ่งเปลี่ยนชีวิตจริงให้เป็นห้องเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามบริบทชีวิต บูรณาการหลักสูตร ๓ ด้าน คือ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และวิชาการ ผ่านระบบออนไลน์และใบงาน โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่ต้องทำมาหากินหรือเลี้ยงลูก ทำให้สามารถเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำงานดูแลครอบครัวได้

- การทำงานร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ ในพื้นที่ คือ ศูนย์การเรียนรู้เยาวชนสร้างสุขในการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดง

- อบต.บ่อแดง มีระบบการจัดกลุ่มเด็กเพื่อส่งต่อและออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต โดยไม่บังคับให้ทุกคนต้องกลับไปนั่งเรียนตามเวลาปกติ (๑) กลุ่มที่พร้อมคืนสู่ระบบ จะถูกส่งต่อเพื่อกลับเข้าเรียนในโรงเรียนกระแสหลักตามปกติ (๒) กลุ่มที่ต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย มีการส่งต่อเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ทางเลือกที่ยืดหยุ่น เช่น ศูนย์การเรียนรู้เยาวชนสร้างสุข ศูนย์การเรียนรู้ชี วาย เอฟ และศูนย์การเรียนรู้เซนต์เทเรซา เซนต์เทเรซา (๓) กลุ่มที่ยังไม่พร้อมด้านวิชาการ จะมีระบบส่งต่อเข้าสู่โปรแกรมค้นหาความต้องการของตนเอง พร้อมฝึกทักษะชีวิตและทักษะอาชีพเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ (๔) มีระบบส่งต่อร่วมกับมูลนิธิอาสาสร้างสุข ในการจัดสรรโอกาสและเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าเรียนกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ในรอบปีการศึกษาถัดไป

๔. เป็นพี่เลี้ยงหรือสนับสนุนให้เกิดการขยายผลการดำเนินงานไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียงหรือเครือข่าย

- ความสำเร็จของ “บ่อแดงโมเดล” ได้กลายเป็นโมเดลต้นแบบที่ขยายผลขับเคลื่อนไปสู่อำเภอสทิงพระ โดยเริ่มขยายผลเป็นต้นแบบให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลพื้นที่ใกล้เคียง สู่การขับเคลื่อนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแดง สู่อำเภอสทิงพระ และยกระดับจากอำเภอสทิงพระ สู่คาบสมุทรสทิงพระ ซึ่งครอบคลุมในพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอกระแสดินธุ์ อำเภอรโนด และผลักดันยุทธศาสตร์ “สงขลา Zero Dropout” ในภาพรวมของจังหวัด

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout”
สำหรับองค์กรภาคประชาสังคม

ผู้สมควรได้รับรางวัล: มูลนิธิกระจกเงา

“สร้างความร่วมมือภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาครัฐ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางทั่วประเทศ พัฒนาระบบ “ธนาคารโอกาส” และ “ถนนครูเดิน” หรือระบบจัดสรรทรัพยากร อาทิ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ดิจิทัล อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์ประกอบอาชีพทุนการศึกษา ส่งสถานศึกษาและเด็กเยาวชนขาดโอกาสอย่างเป็นระบบ เปลี่ยน “เงินบริจาค” เป็น “ระบบโอกาส” ขยายระบบช่วยเหลือผู้เด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤต จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้กลุ่มเปราะบางผ่าน “ศูนย์การเรียนรู้ไร้ส้วมวิทยา”

ผลการดำเนินงาน

๑. เป็นกลไกหลักในการระดมทุนและทรัพยากรจากหลากหลายภาคส่วน เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา

มูลนิธิกระจกเงาเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการระดมทรัพยากรและสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม และภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางทั่วประเทศ โดยเฉพาะเด็กนอกระบบการศึกษา เด็กกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความยากจนหรือภาวะวิกฤต มูลนิธิกระจกเงาได้ร่วมกับเครือข่ายสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา พัฒนา “ธนาคารโอกาส” ให้เป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยงทรัพยากรของสังคมสู่เด็กและเยาวชนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การรวบรวม คัดกรอง จับคู่ความต้องการ ไปจนถึงการส่งต่อความช่วยเหลือให้เข้าถึงผู้รับได้อย่างรวดเร็วและตรงเป้าหมาย

ทรัพยากรที่ได้รับการระดมครอบคลุมทั้งทุนการศึกษา คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ดิจิทัล อุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์ประกอบอาชีพ ตลอดจนวัสดุและครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์พักพิงในพื้นที่เปราะบาง ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงการศึกษา

ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสนับสนุนการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในภาวะวิกฤตได้กว่า ๑๕,๒๐๘ คน สนับสนุนโรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ ๓๓๖ แห่ง สนับสนุนโรงเรียนและศูนย์พักพิงในพื้นที่วิกฤต ๖๙ แห่ง และส่งต่อคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้จำนวน ๒,๓๗๔ ชุด สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่เผชิญข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ สังคม หรือภัยพิบัติ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

บทบาทของมูลนิธิกระจกเงาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการระดมสิ่งของหรือเงินบริจาค แต่เป็นการจับมือกับภาคส่วนร่วมสร้าง “ระบบจัดสรรทรัพยากรแห่งโอกาส” ที่เชื่อมพลังจากทุกภาคส่วนให้กลายเป็นความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ ช่วยป้องกันไม่让孩子และเยาวชนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาเพราะความยากจน ภัยพิบัติ หรือวิกฤตชีวิต และเป็นต้นแบบของการใช้พลังภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนเป้าหมาย Thailand Zero Dropout อย่างเป็นรูปธรรม

๒. มีต้นแบบความสำเร็จด้านการจัดการเรียนรู้ยืดหยุ่นและระบบช่วยเหลือเด็กในภาวะวิกฤต

มูลนิธิกระจกเงาเป็นหนึ่งในองค์กรภาคประชาสังคมที่พัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนรู้ยืดหยุ่น (Flexible Learning) สำหรับเด็กและเยาวชนที่เผชิญข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ สังคม และสถานะบุคคล โดยเฉพาะบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ เด็กชาติพันธุ์ และเด็กกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา ผ่าน “ศูนย์การเรียนรู้ไร่ส้มวิทยา” อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ต้นแบบดังกล่าวตั้งอยู่บนความเชื่อว่า เด็กทุกคนควรมีสิทธิในการเรียนรู้ แม้จะไม่สามารถเรียนในระบบปกติได้ ด้วยเหตุนี้ ศูนย์การเรียนรู้จึงออกแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขชีวิตจริงของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถพาน้องมาเลี้ยงระหว่างเรียน การจัดการเรียนที่ยืดหยุ่น หรือการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนแต่ละคน

หัวใจสำคัญของการเรียนรู้คือแนวคิด “Learn to Earn” ที่เชื่อมการศึกษาเข้ากับการดำรงชีวิตและการมีรายได้ เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกทักษะอาชีพควบคู่กับทักษะชีวิต โดยสามารถเลือกเรียนรู้ตามความสนใจผ่านกิจกรรมใน ๙ ชมรม ซึ่งครอบคลุมทั้งงานสร้างสรรค์ งานบริการ งานเกษตร และการประกอบอาชีพในชุมชน

ตัวอย่างที่สะท้อนความสำเร็จของโมเดลดังกล่าว คือ “เจริญกาแฟ คาเฟ่” (Charoen Coffee) ร้านกาแฟที่ดำเนินงานโดยนักเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งสถานประกอบการและห้องเรียนจริง เด็กได้เรียนรู้การบริหารจัดการร้าน การบริการลูกค้า การตลาด การเงิน และการทำงานเป็นทีม ขณะเดียวกันยังมีการต่อยอดผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น แยมส้ม เค้กส้ม และขนมปังส้ม ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบทเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่ไร่ส้ม อำเภอฝาง

ความสำเร็จของไร่ส้มวิทยาไม่ได้วัดเพียงจำนวนผู้เรียน แต่สะท้อนผ่านความสามารถในการดึงเด็กที่เคยหลุดจากระบบการศึกษา หรือไม่สามารถอยู่ในระบบการศึกษาปกติ กลับเข้าสู่เส้นทางการเรียนรู้อีกครั้ง ภายใต้รูปแบบการศึกษาที่เคารพศักดิ์ศรี ความแตกต่าง และศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

๓. เป็นพี่เลี้ยงและพื้นที่เชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อขยายผลการขับเคลื่อนการศึกษาที่ยืดหยุ่น

มูลนิธิกระจกเงาไม่ได้ทำหน้าที่เพียงผู้สนับสนุนทรัพยากร แต่เป็น “พี่เลี้ยงทางสังคม” และกลไกเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐ โรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางให้สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

บทบาทดังกล่าวปรากฏชัดในช่วงสถานการณ์ภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉิน โดยเฉพาะเหตุการณ์อุทกภัยในหลายพื้นที่ของประเทศ ซึ่งมูลนิธิกระจกเงา และภาคีเครือข่าย ระดมทรัพยากรผ่าน “ธนาคารโอกาส” และกิจกรรม “ถนนครูเดิน” เพื่อฟื้นฟูการเรียนรู้ในพื้นที่ประสบภัย สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน สื่อการเรียนรู้ และสิ่งของจำเป็นแก่โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ที่ได้รับผลกระทบ บทบาทการเป็น “ผู้เชื่อมโยง” ทำให้มูลนิธิกระจกเงาสามารถเปลี่ยนพลังของภาคีที่กระจัดกระจายให้กลายเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันเด็ก

หลุดออกจากระบบการศึกษา และสร้างหลักประกันว่าแม้ในภาวะวิกฤต เด็กทุกคนยังคงมีโอกาเข้าถึงการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทชีวิตของตนเอง

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “องค์กรขับเคลื่อน Zero Dropout”
สำหรับองค์กรภาคเอกชน

ผู้สมควรได้รับรางวัล: บริษัท แสตนลิริ จำกัด (มหาชน)

“ใช้นวัตกรรมทางการเงินการลงทุนหรือ Social Investment Bond ระดมทุนจากตลาดหลักทรัพย์ นำมาใช้ดำเนินการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา เกิดเป็น “Ratchaburi Zero Dropout เด็กทุกคนต้องได้เรียน” ผลักดันการแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบการศึกษาในจังหวัดราชบุรีอย่างเป็นระบบ เป็นแผนดำเนินงานระยะ ๓ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗ ร่วมกับสมาคมการศึกษาจังหวัด และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมในพื้นที่”

ผลการดำเนินงาน

๑. การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรต่อเนื่องระยะยาว

บริษัท แสตนลิริ จำกัด (มหาชน) ได้ยกระดับบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเป็นองค์กรธุรกิจแนวหน้าของประเทศไทยที่ตัดสินใจลงทุนเชิงระบบเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในระดับพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ด้วยความตระหนักว่าเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาไม่ใช่เพียงปัญหาของเด็ก ครอบครัว หรือหน่วยงานด้านการศึกษาเท่านั้น แต่เป็นวิกฤตเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อประชากร ทนมนุษย์ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

จากแนวคิดดังกล่าว แสตนลิริได้เปลี่ยนกรอบการดำเนินงานจากการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในลักษณะรายการโครงการ ไปสู่การลงทุนทางสังคมเชิงยุทธศาสตร์ หรือ Social Investment ที่กำหนดเป้าหมาย ผลลัพธ์ และการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบอย่างชัดเจน โดยระดมทุนจำนวน ๑๐๐ ล้านบาทผ่านการออกหุ้นกู้ เพื่อขับเคลื่อนโครงการ “Ratchaburi Zero Dropout เด็กทุกคนต้องได้เรียน” ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดราชบุรี เป็นระยะเวลา ๓ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๗

ความโดดเด่นของการลงทุนครั้งนี้ มิได้อยู่เพียงที่มูลค่าของงบประมาณหรือจำนวนเด็กที่ได้รับความช่วยเหลือ แต่คือการนำทรัพยากรของภาคเอกชนมาใช้เป็น “ทุนตั้งต้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ” โดยร่วมสร้างฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน พัฒนากลไกการค้นหาและติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยง เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างจังหวัด หน่วยงานการศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจ ตลอดจนออกแบบแนวทางช่วยเหลือที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กแต่ละคน

ต้นแบบดังกล่าวมีศักยภาพในการขยายผลไปยังจังหวัดอื่น รวมทั้งสามารถพัฒนาเป็นแนวทางให้ภาคธุรกิจนำเงินทุน ความเชี่ยวชาญ เครือข่าย และศักยภาพในการบริหารจัดการ มาร่วมแก้ไขปัญหาสาธารณะที่สำคัญของประเทศอย่างเป็นระบบ จึงนับเป็นผลงานที่มีความโดดเด่น แตกต่างจากการดำเนินงานเพื่อสังคม

ของภาคเอกชนโดยทั่วไป และสมควรได้รับการยกย่องในฐานะองค์กรต้นแบบที่ใช้พลังของภาคธุรกิจสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและเชิงโครงสร้าง เพื่ออนาคตของเด็ก เยาวชน และทุนมนุษย์ของประเทศไทย

๒. การบูรณาการความร่วมมือข้ามภาคส่วนอย่างเป็นระบบและโปร่งใส (Systemic Cross-Sectoral Collaboration)

แสนสิริ ร่วมกับสมัชชาการศึกษาจังหวัดราชบุรี หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา และชุมชน สร้างกลไกการทำงานร่วมกันผ่านคณะทำงานระดับจังหวัด (Case Manager) และโครงการอาสาสมัคร ๓ มิติ ด้านการศึกษา สาธารณสุข และสังคมสุขภาวะควบคู่กับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการดูแลช่วยเหลือรายบุคคล ที่สามารถชี้เป้า ติดตาม และส่งต่อความช่วยเหลือได้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไร้รอยต่อ ทำให้ทุกภาคส่วนสามารถทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน

ผลจากการดำเนินงานสามารถค้นหา เข้าถึง และช่วยเหลือเด็กที่หลุดหรือเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาให้กลับเข้าสู่การเรียนรู้หรือได้รับการศึกษาที่ยืดหยุ่นแล้วจำนวน ๑,๔๑๗ คน และช่วยเหลือนักเรียนยากจนพิเศษกลุ่มเสี่ยงวิกฤตอีกกว่า ๓,๔๖๓ คน ความสำเร็จดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบไม่สามารถอาศัยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องอาศัยกลไกความร่วมมือที่ทำงานร่วมกันทั้งจังหวัดอย่างแท้จริง

๓. การดึงศักยภาพและนวัตกรรมเฉพาะขององค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่

จุดเด่นสำคัญของแสนสิริไม่ได้อยู่ที่การสนับสนุนงบประมาณเพียงอย่างเดียว แต่คือการนำศักยภาพด้านการบริหารจัดการ การวางระบบ และแนวคิด Design Thinking ของภาคธุรกิจเข้ามาร่วมออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษากับภาคส่วนต่างๆ นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมสำคัญ ๒ รูปแบบ ได้แก่ นวัตกรรม “๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ” หรือห้องเรียนโอกาส และ “Learn to Earn” หรือเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้

ต้นแบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย โดยสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ชีวิตได้ ช่วยป้องกันเด็กออกกลางคัน และตอบโจทย์เด็กที่ไม่สามารถเรียนในรูปแบบเดิม โดยราชบุรีโมเดลเป็นพื้นที่พิสูจน์แนวคิดก่อนขยายผลสู่การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา “๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ” ในระดับประเทศ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและ กสศ. จนกลายเป็นต้นแบบสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนทั่วประเทศสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์เด็กกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพและผู้ประกอบการ ร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภาคเอกชน และเครือข่ายผู้ประกอบการ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเรียนรู้ ควบคู่กับการสร้างรายได้ และพึ่งพาตนเองได้จริง โดยมี จังหวัดราชบุรี และภาคธุรกิจในพื้นที่ร่วมเป็นพันธมิตรสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ สนับสนุนพื้นที่ฝึกปฏิบัติงาน และสร้างโอกาสการมีงานทำ

นวัตกรรมดังกล่าวไม่เพียงพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน แต่ยังช่วยสร้างต้นแบบความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษาและภาคธุรกิจ ที่เปลี่ยนสถานประกอบการให้เป็น “ห้องเรียนแห่งโอกาส” และเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับตลาดแรงงานอย่างเป็นระบบ

รางวัลประเภทที่ ๓

รางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning”

จำนวน ๓ รางวัล

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑

“ขับเคลื่อนนโยบาย “ปกป้องเด็กด้วยหัวใจ เด็กทุกคนต้องได้เรียน” พัฒนานวัตกรรม “บันได ๔ ขั้น ในการพาน้องกลับมาเรียน” เพื่อสร้างทางเลือกการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ป้องกันไม่ให้เกิดหลุดออกจากระบบซ้ำ ทำงานร่วมกับเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ สกร. ชุมชนและสถานประกอบการในพื้นที่ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Learn to Earn สร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับผู้เรียน”

๑. ผลงานเด่นชัดในการป้องกันเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา และนำกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าสู่การเรียนรู้หรือการพัฒนาทักษะอาชีพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ ขับเคลื่อนนโยบาย “ปกป้องเด็กด้วยหัวใจ เด็กทุกคนต้องได้เรียน” โดยยึดหลักว่า เด็กทุกคนต้องมีพื้นที่ทางการศึกษาและเส้นทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความจำเป็น และบริบทชีวิตของตนเอง จากการติดตามและช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง พบว่าเด็กจำนวนหนึ่งไม่สามารถกลับเข้าสู่โรงเรียนในรูปแบบปกติได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว สุขภาพ การทำงาน และการดำรงชีวิต สำนักงานเขตฯ จึงพัฒนานวัตกรรม “บันได ๔ ขั้น ในการพาน้องกลับมาเรียน” เพื่อสร้างทางเลือกการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และป้องกันไม่ให้เกิดหลุดออกจากระบบซ้ำ

ผลการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยสำนักงานเขตฯ เป็นพื้นที่ริเริ่มสำคัญของจังหวัดราชบุรีในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นผ่านแนวทาง “๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ” หรือ “ห้องเรียนสร้างโอกาส” ขยายจากโรงเรียนนาร่อง ๓ แห่ง เป็น ๙ แห่ง มีผู้เรียน ๗๓ คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้ว ๒๔ คน

สำนักงานเขตฯ ยังผลักดันให้เกิดศูนย์การเรียนรู้สร้างสรรค์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ แห่งแรกของจังหวัดราชบุรี เพื่อรองรับเด็กที่ไม่สามารถเรียนในระบบโรงเรียนตามปกติ ปัจจุบันมีผู้เรียน ๓๑ คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้ว ๑๓ คน นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงภาคธุรกิจและสถานประกอบการเข้ามาร่วมจัดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ จนนำไปสู่การพัฒนา “ห้องเรียน CJ MORE” และขยายผลสู่ ๕๑ ห้องเรียนในจังหวัดราชบุรี เปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มเปราะบางได้เรียนรู้ควบคู่กับการฝึกประสบการณ์อาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียน และเตรียมความพร้อมสู่การมีงานทำ

ผลงานดังกล่าวสะท้อนบทบาทของสำนักงานเขตฯ ในฐานะหน่วยงานเชิงรุกที่มีได้เพียงบริหารสถานศึกษา แต่สามารถค้นหาเด็ก ออกแบบทางเลือก ประสานความช่วยเหลือ และสร้างเส้นทางการเรียนรู้ใหม่ให้แก่เด็กที่ระบบการศึกษาแบบเดิมยังไม่สามารถรองรับได้

๒. แนวทางหรือนวัตกรรมจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและมีคุณภาพ ซึ่งตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

นวัตกรรม “บันได ๔ ขั้น ในการพาน้องกลับมาเรียน” เกิดจากการสังสมองค์ความรู้และประสบการณ์การดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงและเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑ โดยเชื่อมโยงการศึกษา การดูแลรายบุคคล การพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพเข้าด้วยกัน ประกอบด้วย

ขั้นที่ ๑ การศึกษาในระบบ

นำเด็กกลับเข้าสู่สถานศึกษาผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมบ้าน การติดตาม และการประสานความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ ๒ “๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ” หรือห้องเรียนสร้างโอกาส

จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นด้านหลักสูตร เวลา สถานที่ วิธีการเรียนรู้ และการประเมินผล พร้อมจัดทำแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลให้เหมาะสมกับศักยภาพและเงื่อนไขชีวิตของผู้เรียน

ขั้นที่ ๓ ศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒

เป็นทางเลือกสำหรับเด็กที่ไม่สามารถเรียนในระบบปกติ โดยเชื่อมโยงการศึกษากับทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน และการสะสมหรือเทียบโอนผลการเรียนรู้

ขั้นที่ ๔ การส่งต่อและเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย

ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น ชุมชน และสถานประกอบการ เพื่อสร้างเส้นทางการเรียนรู้ การฝึกอาชีพ การมีรายได้ และการมีงานทำ

หัวใจสำคัญของนวัตกรรมคือการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จาก “การพาเด็กกลับเข้าโรงเรียน” ไปสู่ “การสร้างเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละคน” โดยไม่กำหนดให้เด็กทุกคนต้องประสบความสำเร็จผ่านเส้นทางเดียวกัน สำนักงานเขตฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและพิสูจน์แนวทาง “๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ” ผ่านการดำเนินงานจริง จนเกิดองค์ความรู้ เครื่องมือ และแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ผู้บริหารและบุคลากรทำหน้าที่เป็นวิทยากร พี่เลี้ยง และที่ปรึกษา ถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการศึกษาที่ยืดหยุ่นและการดูแลเด็กเป็นรายบุคคลแก่สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทั่วประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑ จึงมิได้เป็นเพียงหน่วยงานรับนโยบายมาปฏิบัติ แต่เป็น “พื้นที่สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา” และเป็นหนึ่งในต้นแบบสำคัญของการขับเคลื่อน Thailand Zero Dropout ในระดับประเทศ

๓. ภาควิชาขับเคลื่อนที่หลากหลายและเข้มแข็ง

ความสำเร็จของนวัตกรรมบันได ๔ ขั้น เกิดจากบทบาทนำของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ ในการสร้าง “ระบบนิเวศการเรียนรู้” โดยทำหน้าที่เป็นผู้บูรณาการระบบและเครือข่ายในพื้นที่ หรือ Platform Integrator ใช้ข้อมูลและความต้องการของเด็กเป็นจุดตั้งต้น ก่อนเชื่อมโยงทรัพยากร องค์ความรู้ และโอกาสจากทุกภาคส่วน

ภาควิชาสำคัญประกอบด้วย สถานศึกษาในสังกัด สพฐ. ศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สถานศึกษาอาชีวศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด ชุมชน หน่วยงานด้านสาธารณสุขและพัฒนาสังคม ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ และครอบครัว ความร่วมมือดังกล่าวทำให้เกิดระบบดูแลเด็กที่ครอบคลุมตั้งแต่การค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือ จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ไปจนถึงการสร้างรายได้และการมีงานทำ

ผลงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ จึงมิใช่ความสำเร็จของโครงการใดโครงการหนึ่ง แต่เป็นผลจากการพัฒนาระบบดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง จนยกระดับบทบาทจากหน่วยงานบริหารการศึกษาไปสู่การเป็น “ผู้ออกแบบระบบหลักประกันโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นที่”

สำนักงานเขตฯ เป็นต้นแบบของหน่วยงานการศึกษาที่ไม่รอให้เด็กปรับตัวเข้าหาระบบ แต่ปรับระบบให้สามารถรองรับเด็กทุกคน ทำให้หลักการ “ไม่มีเด็กคนใดควรถูกทิ้งไว้ข้างหลัง” เกิดขึ้นได้จริง พร้อมถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายผลสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในระดับประเทศ

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙

ประเภทรางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: กระทรวงยุติธรรม

“สร้างกลไกการทำงานเชิงระบบ “เปลี่ยนผู้คุมเป็นครู เปลี่ยนพื้นที่ควบคุมเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้” นำเด็กและเยาวชนที่พลาดพลั้งกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ผ่าน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และศาลยุติธรรม จัดการเรียนรู้ร่วมกับ สกร. ศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน ๑๒ และผู้ประกอบการ มุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสายอาชีพ และฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อคืนคนดีสู่สังคมและลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ”

๑. ผลงานเด่นชัดในการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา รวมถึงการนำกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้หรือการฝึกทักษะอาชีพ

- **การจัดการศึกษาทางเลือกเพื่ออุดช่องว่าง:** กระทรวงยุติธรรมหน่วยงานหลัก ๓ หน่วยงานภายใต้กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพฤตินิสัยของกระทรวงยุติธรรม ประกอบด้วย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ ได้สนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน ๑๒ ของ พ.ร.บ.การศึกษาฯ ซึ่งช่วยให้เด็กและเยาวชนที่ถูกสถานศึกษาเดิมละเลยสามารถเทียบโอนประสบการณ์เป็นหน่วยกิตและเรียนต่อเนื่องได้ สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมายร่วมกรมส่งเสริมการเรียนรู้
- **การฝึกทักษะวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับการจบการศึกษา:** มีการจัดการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรวิชาชีพหลัก (ปวช./ปวส.) และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นที่หลากหลายและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา เช่น งานช่าง บาร์ISTA งานสกรีนพิมพ์ลาย งานบริการร้านอาหาร การทำเบเกอรี่ ช่างติดฟิล์มกระจกรถยนต์ อีสปอร์ต เป็นต้น โดยผลงานจากการฝึกอาชีพสามารถนำมาทำเป็นโครงการ (Project) เพื่อใช้ประเมินผลการจบการศึกษาได้
- **ผลลัพธ์เชิงประจักษ์:** การดำเนินงานส่งผลให้เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญากลับสู่ระบบการศึกษาได้มากกว่า ๒,๐๐๐ คน รวมทั้งอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ ๒๒ เหลือเพียงร้อยละ ๑๖ นอกจากนี้เด็กและเยาวชนหลายคนได้รับการจัดประกอบชีวิตใหม่ สามารถกลับไปเป็นผู้ประกอบการ ข้าราชการ หรือได้รับการยอมรับจากชุมชน

๒. แนวทางหรือนวัตกรรมจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความ

ต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

- **กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน:** เปลี่ยนบทบาทเจ้าหน้าที่จาก “ผู้คุม” เป็น “ครูนักจัดการเรียนรู้” และเกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน รวมทั้งสถานพินิจและคุ้มครอง

เด็กและเยาวชน ได้แก่ สมุด “ลิขิตชีวิต” เป็นเครื่องมือทบทวนตนเองและเทียบโอนประสบการณ์การเรียนรู้ รวมถึงผลักดันนโยบาย “Learning Time” ที่ขยายเวลาเรียนรู้ช่วงค่ำเพิ่มอีก ๒ ชั่วโมง คล้ายชั่วโมงครอบครัวก่อนนอน เช่น การอ่านหนังสือ การทบทวนเหตุการณ์ที่พบเจอในแต่ละวัน การรับฟังปัญหาและความทุกข์ใจเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่นำมาสู่การไว้วางใจและอยู่ร่วมกันภายในสถานควบคุม

- **กรมราชทัณฑ์:** นำร่องจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นในเรือนจำ ๑๓ แห่ง โดยมีนวัตกรรมเด่นคือ “สถาบันชลนารี” ในทัณฑสถานหญิงชลบุรี ซึ่งได้ทลายกรอบพื้นที่ควบคุม โดยปรับเปลี่ยนกองงานภายในทัณฑสถาน ๒๒ แห่ง ให้กลายเป็น “สถานการเรียนรู้” ทำให้ผู้ต้องโทษสามารถเคลื่อนตัวไปเรียนรู้ได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังมีการคัดเลือกผู้ต้องโทษที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือผู้ที่มีประสบการณ์เป็นครู มาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยสอนและจัดทำแผนการสอนในแต่ละวันด้วย
- **กรมคุมประพฤติ:** จัดทำแนวทางการจัดการศึกษาให้กับผู้ถูกคุมความประพฤติในสำนักงานคุมประพฤตินำร่อง ๑๖ แห่ง โดยมีนวัตกรรมในการเทียบโอนความรู้และทักษะจากกิจกรรมตามแผนการคุมความประพฤติและกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูที่จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วม เป็นผลการเรียนทำให้สามารถจบการศึกษาได้ตามระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งเป็นกระบวนการที่ช่วยขัดเกลาและพัฒนากระบวนการคิด ทักษะคิด และพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพิ่มโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๓. ภาคร่วมขับเคลื่อนที่หลากหลายและเข้มแข็ง

- **ภาคการศึกษา:** ร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ สถาบันอาชีวศึกษา และกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ รวมทั้งการฝึกอาชีพระยะสั้น
- **ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ:** มีการประสานความร่วมมือเชิงรุกกับภาคเอกชน เช่น มูลนิธิเคเอฟซี ประเทศไทย, CJ MORE, CRG และผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ เพื่อสนับสนุน “กลไกหลังการปล่อยตัว” รับเข้าฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริง และจ้างงานต่อเนื่อง สร้างรายได้และบ่มเพาะทักษะอาชีพที่มั่นคง
- **ภาคระดับชุมชนและท้องถิ่น:** สร้าง “กลไกโอบอุ้มคุ้มครอง” โดยชุมชนนำ ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ จนถึงการผลักดันเป็นวาระจังหวัด เช่น พื้นที่ต้นแบบจังหวัดอุบลราชธานี โดยดึงผู้นำชุมชน คณะกรรมการสงเคราะห์ และทีมสหวิชาชีพ มาร่วมกันจัดสรรพื้นที่สร้างสรรค์ ป้องกันการกระทำผิด และสร้างระบบรองรับเยาวชนกลับคืนสู่สังคม ทำให้สังคมเปิดใจยอมรับ และมีตาข่ายรองรับที่มั่นคง ไม่ต้องหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “นวัตกรรมการศึกษายืดหยุ่น Flexible Learning”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: สมาคมศูนย์การเรียนรู้โดยองค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน

“เป็นเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรจัดการเรียนรู้ภาคประชาสังคมที่มีเครือข่ายทั่วประเทศ มีบทบาทสนับสนุนโรงเรียน สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น มีคุณภาพ รองรับผู้เรียนโดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเปราะบางได้อย่างกว้างขวาง พัฒนานวัตกรรมการศึกษา เช่น Mobile School หลักสูตรการศึกษาที่ยืดหยุ่น สร้างการเรียนรู้ที่ควบคู่การมีรายได้ อย่างกว้างขวาง”

๑. ผลงานเด่นชัดในการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา รวมถึงการนำกลุ่มเป้าหมายกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้หรือการฝึกทักษะอาชีพ

- สร้างกลไกการค้นหาและช่วยเหลือรายบุคคล โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นและจังหวัด ในการลงพื้นที่ค้นหา ติดตาม และเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะผู้ที่เผชิญความยากจนหรือได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อส่งต่อเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ที่มีความพร้อมและเข้าใจบริบทชีวิตของเด็กมากที่สุด

- ค้นชีวิตและสร้างโอกาสแก่กลุ่มเปราะบางวิกฤต ในการทำงานเชิงลึกร่วมกับเยาวชนใน "สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน" เยี่ยมเยียนจิตใจและค้นหาวิถีทางการศึกษาให้สามารถเรียนต่อได้จนจบวุฒิการศึกษาภาคบังคับ

- ส่งเสริมรูปแบบ "Learn to Earn" โดยสมาคมฯ ได้ออกแบบระบบจับคู่ความสนใจของเด็กเข้ากับสถานี่เรียนรู้ในชุมชน ตอบโจทย์การมีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ป้องกันไม่ให้เด็กกลุ่มเปราะบางต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาอย่างถาวร

๒. แนวทางหรือนวัตกรรมจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

- พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และการเทียบโอน โดยขับเคลื่อนระบบสะสมหน่วยกิตร่วมกับภาคีเครือข่าย เปิดโอกาสให้เด็กนอกระบบการศึกษา สามารถนำประสบการณ์ ทักษะอาชีพ หรือกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ มาเทียบโอนเป็นวุฒิการศึกษาที่รัฐรับรองได้จริง ถือเป็นนวัตกรรมที่ยืดหยุ่นและตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด

- นวัตกรรมการศึกษา ๓ เสาหลัก และ โรงเรียนมือถือ (Mobile School) ใช้เทคโนโลยีจัดการศึกษาแบบเคลื่อนที่ เรียนรู้ได้ทุกที่ผ่านชุดประสบการณ์ (วิชาการ วิชาชีพ ชีวิต) ที่ยืดหยุ่นตามผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดึงศักยภาพเฉพาะตัวและความหลากหลายของเด็กมาเป็นตัวตั้ง

- จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อปลดล็อกข้อจำกัดทางกฎหมายตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ โดยสมาคมฯ ได้ร่วมมือกับ สพฐ. ปรับปรุงกฎกระทรวง ว่าด้วยศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ ซึ่งปลดล็อกและเปิดทางให้องค์กรเอกชน บุคคล หรือชุมชน สามารถจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายสมาคมฯ รวมถึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันรูปแบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น และเป็นแกนนำในการ จัดทำข้อเสนอนโยบาย ๔ ด้าน เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณอุดหนุนรายหัว สิทธิประโยชน์ และการดูแลเด็กในศูนย์การเรียนรู้ให้เท่าเทียมกับเด็กในระบบโรงเรียนปกติ

๓. มีภาคีร่วมขับเคลื่อนที่หลากหลายและเข้มแข็ง

- สมาคมฯ เป็นแกนกลางในการชักชวนเครือข่ายนวัตกรรมการศึกษาทางเลือก โดยเชื่อมโยงตาข่ายความร่วมมือในทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพ

- การทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บูรณาการความร่วมมือกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด เพื่อสร้างกลไกการทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่อย่างเข้มแข็ง

- การทำงานร่วมกับสถานศึกษาและศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ ทั่วประเทศ ทางสมาคมฯเป็นแกนหลักประสานศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายทั่วประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการสอน เป็นฐานรองรับการส่งต่อผู้เรียน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

- การทำงานร่วมกับชุมชน วัด มัสยิด และปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้กลไกทางสังคมและพื้นที่ศาสนสถานเป็นเกราะป้องกัน ดูแลพฤติกรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยึดโยงกับวิถีชีวิต

- การทำงานร่วมกับผู้ประกอบการและภาคเอกชน สมาคมฯ ดึงสถานประกอบการเข้ามาเป็นสถานีเรียนรู้และฝึกอาชีพ เปิดพื้นที่ให้เด็กได้สัมผัสการทำงานจริง สนับสนุนทั้งความรู้และรายได้

รางวัลประเภทที่ ๔

รางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น”

จำนวน ๓ รางวัล

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: นางสาวทองพูล บัวศรี (ครูจิว)

“ครูข้างถนน แห่งมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก ครูผู้อุทิศตนทำงานกับเด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบางที่เข้าไม่ถึงระบบ การศึกษามายาวต่อเนื่อง ทั้งเด็กเร่ร่อน เด็กลูกแรงงานก่อสร้าง และเด็กเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา ใช้แนวคิด “นำการศึกษาไปหาเด็ก” แทนการรอให้เด็กเดินเข้าสู่ระบบการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาสู่สาธารณะ ช่วยให้เด็กจำนวนมากได้รับโอกาสกลับเข้าสู่การเรียนรู้ ได้รับการ ดูแล”

๑. ผลงานเชิงประจักษ์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายหรือการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาในระดับชาติ นโยบาย หรือสังคม

ตลอดระยะเวลากว่า ๓๘ ปี “ครูจิว” ทองพูล บัวศรี ได้อุทิศตนทำงานกับเด็กและเยาวชนกลุ่ม เปราะบางที่เข้าไม่ถึงระบบการศึกษา ทั้งเด็กเร่ร่อน เด็กลูกแรงงานก่อสร้าง เด็กข้ามชาติ เด็กไร้สัญชาติ และ เด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ผ่านบทบาทผู้จัดการโครงการครูข้างถนน มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

ครูจิวเป็นหนึ่งในผู้บุกเบิกการทำงานเชิงรุกกับเด็กนอกระบบการศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่ช่วงเวลา ที่ปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กหลุดออกจากระบบยังไม่ได้ได้รับความสนใจในระดับนโยบาย เธอลงพื้นที่ค้นหาเด็ก ตามแคมป์คนงานก่อสร้าง ชุมชนแออัด พื้นที่แรงงาน และพื้นที่เปราะบางต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เด็กเข้าถึงสิทธิ ทางการศึกษา การคุ้มครอง และสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ภายใต้การขับเคลื่อนของครูจิว โครงการ “ครูข้างถนน” และ “โรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่” ได้กลายเป็นต้นแบบสำคัญของการเข้าถึงเด็กที่ระบบปกติมองไม่เห็น โดยใช้แนวคิด “นำการศึกษาไปหาเด็ก” แทนการรอให้เด็กเดินเข้าสู่ระบบการศึกษา ช่วยให้เด็กจำนวนมาก ได้รับโอกาสกลับเข้าสู่การเรียนรู้ ได้รับการดูแลคุ้มครอง และมีพื้นที่ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

นอกจากบทบาทครูภาคสนาม ครูจียังมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารปัญหาเด็กตกหล่นและเด็กนอกระบบ การศึกษาสู่สาธารณะ ทำให้สังคมไทยมองเห็นว่า ปัญหาเด็กนอกระบบไม่ใช่เพียงปัญหาการไม่ไป โรงเรียน แต่เกี่ยวข้องกับความยากจน การย้ายถิ่น สถานะบุคคล ความรุนแรงในครอบครัว ความปลอดภัย และการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องอาศัยการแก้ไขอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง

๒. การผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการขยายผลนวัตกรรม การแก้ไข ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาไปในวงกว้าง

คุณูปการสำคัญของครูจิว คือการพัฒนารูปแบบการทำงานที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง และมองการศึกษา เชื่อมโยงกับคุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัว โดยเชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ก็ต่อเมื่อได้รับการ ดูแลในมิติอื่นควบคู่กัน ทั้งด้านสุขภาพ ความปลอดภัย สถานะบุคคล ความเป็นอยู่ของครอบครัว และ

ความสัมพันธ์กับชุมชนรอบตัว แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม “ครูข้างถนน” และ “โรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่” ซึ่งเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนในห้องเรียน มาเป็นผู้ค้นหา ผู้ติดตาม ผู้ประสานสิทธิ ผู้เชื่อมโยงความช่วยเหลือ และผู้สร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่ระบบปกติเข้าไม่ถึง

รูปแบบการทำงานของครูจึงได้รับการยอมรับในฐานะต้นแบบการทำงานกับเด็กนอกระบบ เด็กเร่ร่อน และเด็กลูกแรงงานก่อสร้าง โดยถูกนำไปศึกษา เรียนรู้ และต่อยอดในการพัฒนากลไกการค้นหา ติดตามช่วยเหลือ และส่งต่อเด็กกลุ่มเปราะบางในหลายพื้นที่ของประเทศ ครูจึงยังมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคประชาสังคม หน่วยงานรัฐ โรงเรียน ชุมชน อาสาสมัคร และภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันดูแลเด็กที่มีความเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา และส่งต่อความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจนเด็กสามารถกลับเข้าสู่การเรียนรู้หรือได้รับทางเลือกที่เหมาะสมกับชีวิตของตนเอง

๓. การต่อยอดจากงานภาคสนามสู่งานวิชาการและองค์ความรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

จุดเด่นสำคัญของครูจึง คือการทำให้งานภาคสนามไม่ได้หยุดอยู่เพียงการช่วยเหลือรายกรณี แต่พัฒนาไปสู่องค์ความรู้และบทเรียนเชิงระบบเกี่ยวกับเด็กนอกระบบการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเร่ร่อนและเด็กลูกแรงงานก่อสร้าง ประสบการณ์จากพื้นที่จริงของครูจึงช่วยทำให้สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าใจสาเหตุเชิงโครงสร้างของการหลุดออกจากระบบการศึกษาได้ลึกขึ้น ทั้งเงื่อนไขของครอบครัวยากจน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ความไม่มั่นคงของที่อยู่อาศัย การขาดเอกสารแสดงสถานะบุคคล และข้อจำกัดของระบบโรงเรียนปกติในการรองรับเด็กที่มีชีวิตไม่เป็นเส้นตรง การทำงานของครูจึงเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง “ความจริงของเด็กในพื้นที่” กับ “องค์ความรู้เพื่อการออกแบบนโยบาย” ทำให้งานช่วยเหลือเด็กเปราะบางมีทั้งความเข้าใจเชิงมนุษย์และฐานข้อมูลจากประสบการณ์จริงที่สามารถนำไปต่อยอดได้

นอกจากการทำงานโดยตรงกับเด็ก ครูจึงยังให้ความสำคัญกับการสร้างอาสาสมัครและคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาเรียนรู้ชีวิตของเด็กกลุ่มเปราะบางในพื้นที่จริง ทั้งในแหล่งก่อสร้าง ชุมชนแออัด และพื้นที่ที่เด็กเร่ร่อนใช้ชีวิตอยู่ การเปิดพื้นที่ให้นักเรียน นักศึกษา อาสาสมัคร และผู้สนใจได้เข้ามาเรียนรู้และทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มเปราะบาง ไม่เพียงช่วยเพิ่มกำลังคนในการทำงานภาคสนาม แต่ยังเป็นการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อเด็กนอกระบบการศึกษา ลดอคติทางสังคม และทำให้คนรุ่นใหม่มองเห็นศักยภาพของเด็กที่มักถูกมองข้าม

บทบาทดังกล่าวทำให้ครูจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้ทำงานช่วยเหลือเด็ก แต่ยังเป็นผู้สร้างพื้นที่เรียนรู้ทางสังคม ที่ทำให้เรื่องราวของเด็กเร่ร่อน เด็กลูกแรงงานก่อสร้าง และเด็กนอกระบบการศึกษา ถูกสื่อสารอย่างมีศักดิ์ศรี เห็นคุณค่า และนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ของสังคม

ตลอดเส้นทางการทำงาน ครูจึงได้พิสูจน์ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาเด็กนอกระบบไม่ใช่เพียงการพาเด็กกลับเข้าโรงเรียน แต่คือการสร้าง “ระบบโอกาส” ที่เชื่อมโยงการศึกษา สิทธิ สวัสดิการ การคุ้มครอง และคุณภาพชีวิตเข้าด้วยกัน ด้วยบทบาทในฐานะผู้ปฏิบัติการภาคสนาม ผู้พัฒนานวัตกรรมทางสังคม ผู้สร้างองค์ความรู้ และผู้ขับเคลื่อนการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ครูจึงนับเป็นบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการต่อการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และเป็นแรงบันดาลใจสำคัญของการขับเคลื่อน Thailand Zero Dropout เพื่อไม่ให้เด็กคนใดถูกทิ้งไว้ข้างหลังเพียงเพราะข้อจำกัดของชีวิต

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: นายวิฑิต เต็มผลบุญ

“ผู้ร่วมผลักดันให้เกิด “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนธรรมชาติ บ้านห้วยพ่าน” ศูนย์การเรียนรู้โดยองค์กรชุมชน แห่งแรกของประเทศไทย เป็น “ก้าวแรก” ขององค์กรชุมชนที่เข้ามาร่วมหุ้นส่วนจัดการศึกษา ผลักดันให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ และใช้เครือข่ายนี้สนับสนุนการจัดการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น มีคุณภาพ ร่วมกับโรงเรียน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดูแลเด็กเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา”

๑. ผลงานเชิงประจักษ์ที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายหรือการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในระดับชาติ นโยบาย หรือสังคม

นายวิฑิต เต็มผลบุญ หรือครูหน่อง เลขานุการสมาคมศูนย์การเรียนรู้โดยองค์กรชุมชนและองค์กรเอกชน อดีตผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ ซี.วาย.เอฟ. เป็นผู้ร่วมผลักดันให้เกิด “ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนธรรมชาติ บ้านห้วยพ่าน” ศูนย์การเรียนรู้โดยองค์กรชุมชน แห่งแรกของประเทศไทย ที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านห้วยพ่าน ต.เปือ อ.เชียงกลาง จ.น่าน ต้องเดินทางกว่า ๒๐๐ กิโลเมตร เพื่อเข้าถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพ นับได้ว่าเป็น “ก้าวแรก” ของการเปิดโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษาในฐานะ “หุ้นส่วนทางการศึกษา” นำไปสู่การขยายผลให้หุ้นส่วนทางการศึกษาจากภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางมากขึ้น ตลอดจนเป็นการทำให้แนวนโยบายถูกนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

นอกจากการผลักดันขยายผลศูนย์การเรียนรู้ เพื่อทำให้เกิดเป็นทางเลือกของการจัดการศึกษา เรียนรู้ที่หลากหลาย นายวิฑิต ยังเป็นเป็นผู้ริเริ่มสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยน “สถานพินิจ” เป็น “ห้องเรียน” ให้ผู้คุมเปลี่ยนเป็น “ครู” โดยเริ่มดำเนินการผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษาเรียนรู้กับเยาวชนในสถานพินิจจังหวัดนครพนม ผ่านความร่วมมือของสถานพินิจ และศูนย์การเรียนรู้ ซี.วาย.เอฟ. ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายของกระทรวงยุติธรรมในการพัฒนาเยาวชน และผู้ต้องขัง ทำให้การศึกษากลายเป็น “โอกาสที่สอง” ในการพัฒนาตนเองของกลุ่มเยาวชนและผู้ต้องขังทั่วประเทศ

๒. การผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการขยายผลนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาไปในวงกว้าง

จากห้องเรียนสู่ “โรงเรียนเคลื่อนที่ (Mobile school)” ที่มีคุณภาพและเสมอภาค

ข้อจำกัดของโอกาสการเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ และสถานศึกษายืดหยุ่นกำลังเผชิญ คือ การลดข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและเงื่อนไขของผู้เรียน “โรงเรียนมือถือ (Mobile

school)” เป็นทางออกที่นายวิฑิต เป็นผู้ตั้งต้นริเริ่มและสร้างสรรค์แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ที่จะช่วยลดข้อจำกัดดังกล่าว โดยดำเนินการผ่านไลน์แอฟพลิเคชัน เป็นจุดตั้งต้น จนไปสู่การขยายเป็น Learning Platform ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการ ๑) ลดระยะทางของการเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้ และทำให้การเรียนรู้สามารถเดินทางไปหาผู้เรียนได้สะดวกขึ้น ๒) ข้ามข้อจำกัดเรื่องเวลาการเรียนรู้ ช่วยให้เด็กและเยาวชนที่มีเงื่อนไขการทำงาน หรือภารกิจอื่นที่เป็นอุปสรรคให้การเรียนรู้แบบปกติทำไม่ได้ ๓) สร้างรูปแบบการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน ๔) เป็นพื้นที่กลางที่เปิดโอกาสให้หุ้นส่วนทางการศึกษาที่หลากหลาย อาทิ อปท. อสม. ปราชญ์ชุมชน และอาสาสมัคร เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และดูแลผู้เรียนที่อยู่ในชุมชนตนเองอย่างมีคุณภาพ โดยปัจจุบันโรงเรียนมือถือ ถูกขยายผลไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนทั้งกับโรงเรียนในระบบ สกร. และศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ และ อปท.ทั่วประเทศ มีผู้เรียนอยู่ในระบบอย่างน้อย ๑,๗๐๐ คน และเป็นแนวทางสำคัญของสร้างระบบนิเวศการศึกษา ตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีคุณภาพ หนึ่งในมาตรการสำคัญของการขับเคลื่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) ตามแนวนโยบายของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ร่วมผลักดันเพื่อแก้กฎกระทรวง และขับเคลื่อนเพื่อให้เด็กและเยาวชนในศูนย์การเรียนรู้เข้าถึงเงินอุดหนุน และสวัสดิการด้านการศึกษาเรียนรู้ รวมไปถึงศูนย์การเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนการพัฒนายกระดับคุณภาพ

๓. ผู้ผลักดันให้เกิดเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้และการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นระหว่างศูนย์การเรียนรู้และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ กับหน่วยงานจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น (Flexible Education) รองรับเด็กและเยาวชนที่มีข้อจำกัดหรือมีความจำเป็นเฉพาะ โดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ระหว่างศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา ๑๒ กับโรงเรียนและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมถึงหน่วยงานของรัฐอื่น อาทิ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่จัดการศึกษาในรูปแบบเฉพาะ

การดำเนินงานดังกล่าวช่วยสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทชีวิต มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน และการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและส่งเสริมสิทธิในการได้รับการศึกษาของเด็กทุกกลุ่มอย่างแท้จริง

ข้อมูลประกอบการพิจารณาผู้สมควรได้รับรางวัล Prime Minister's Awards ปี ๒๕๖๙
ประเภทรางวัล “บุคคลผู้ขับเคลื่อน TZD+ ดีเด่น”

ผู้สมควรได้รับรางวัล: นายวิวัฒน์ วงศ์ภักดิ์

“เปลี่ยนพลังสื่อให้มองเห็นเด็กนอกระบบ เปลี่ยนงานให้เป็นการเรียนรู้ และเปลี่ยนภาคธุรกิจให้เป็นห้องเรียนแห่งอนาคต ใช้ความเชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชนในการค้นหา มองเห็น และถ่ายทอดศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสจากทั่วประเทศ เปลี่ยนวิธีที่เด็กเยาวชนเปราะบาง เป็นการมองเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของเด็กเยาวชนเป็นรายบุคคล เป็นนักสื่อสารเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น”

๑. ผลงานเชิงประจักษ์ที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในระดับสังคมและระดับประเทศ

ตลอดเวลากว่า ๓๐ ปี ในฐานะผู้ผลิตและพิธีกรรายการเด็กระดับประเทศ อาทิ ซูเปอร์จิ๋ว Super๑๐ อัจฉริยะพันธุ์จิ๋ว และ Super๑๐๐ อัจฉริยะเกินร้อย นายวิวัฒน์ วงศ์ภักดิ์ หรือ “พี่ซุบ” ได้ใช้ความเชี่ยวชาญด้านสื่อสารมวลชนในการค้นหา มองเห็น และถ่ายทอดศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสจากทั่วประเทศ

คุณูปการสำคัญของพี่ซุบมิได้อยู่เพียงการนำเสนอเรื่องราวของเด็ก แต่คือการเปลี่ยนวิธีที่สังคมมองเด็กเปราะบาง และเด็กนอกระบบการศึกษา จากการมองว่าเป็นเด็กที่ล้มเหลว ไม่ต้องการเรียน หรือเป็นผู้รอรับความช่วยเหลือไปสู่การมองเห็นว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ มีความฝัน และยังสามารถเรียนรู้ได้ หากได้รับโอกาสและรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับเงื่อนไขชีวิต

จากการทำงานใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน พี่ซุบมองเห็นว่า เด็กจำนวนมากมิได้หลุดออกจากระบบการศึกษา เพราะขาดความสามารถหรือปฏิเสธการเรียนรู้ แต่เกิดจากความยากจน ภาระครอบครัว ความจำเป็นในการหารายได้ และข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถเรียนตามเวลา สถานที่ และรูปแบบของโรงเรียนปกติได้

ข้อค้นพบดังกล่าวทำให้พี่ซุบช่วยสื่อสารแนวคิดสำคัญของการแก้ปัญหาเด็กนอกระบบว่า เป้าหมายไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการพาเด็กกลับเข้าสู่โรงเรียนเดิม แต่ต้องทำให้เด็กทุกคน กลับเข้าสู่การเรียนรู้ ผ่านเส้นทางที่ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับชีวิตของแต่ละคน

พี่ซุบจึงต่อยอดบทบาทจากผู้สื่อสารเรื่องราวของเด็ก ไปสู่การเป็นผู้เชื่อมโยงเด็ก สถานศึกษา ภาคธุรกิจ และภาคีทางสังคม ให้ร่วมกันออกแบบทางเลือกการศึกษาที่ยืดหยุ่น ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กสามารถเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน การดูแลครอบครัว และการดำเนินชีวิต โดยไม่จำเป็นต้องเลือกระหว่าง “การเรียน ” กับ “ การอยู่รอด ”

การสื่อสารของพี่ซุบช่วยยกระดับปัญหาเด็กนอกระบบจากเรื่องเฉพาะบุคคลหรือครอบครัว ให้เป็นความรับผิดชอบร่วมของสังคม ทำให้ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และเครือข่ายต่าง ๆ มองเห็นว่า การแก้ปัญหาเด็กหลุด

ออกจากระบบไม่อาจทำได้ด้วยการมอบทุนหรือช่วยเหลือเป็นครั้งคราวเท่านั้น แต่ต้องร่วมกันสร้างระบบและเส้นทางการเรียนรู้ที่เด็กสามารถเข้าถึงได้จริง

แคมเปญ “๓๓ ปี ซูเปอร์จิว ส่งต่อความฝันให้น้องได้เรียน” เป็นหนึ่งในรูปธรรมของการใช้พลังสื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสังคม โดยคุณค่าหลักมีได้อยู่ที่จำนวนเงินที่ระดมได้ แต่อยู่ที่การทำให้สังคมมองเห็นความเสี่ยงของเด็กในช่วงรอยต่อหลังจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และร่วมกันเชื่อมโยงเด็กเข้าสู่การศึกษา การพัฒนาทักษะ และการติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของพีซูจึงเป็นการใช้สื่อมากกว่าการสร้างการรับรู้ แต่เป็นการเปลี่ยนการรับรู้ให้กลายเป็นความเข้าใจใหม่ต่อเด็กนอกระบบ และเปลี่ยนความเข้าใจนั้นให้เป็นความร่วมมือในการสร้างหลักประกันว่า เด็กทุกคนจะไม่หลุดออกจากการเรียนรู้ แม้ไม่สามารถเดินต่อในระบบการศึกษาแบบเดิมได้

๒. การผลักดันและขยายผลนวัตกรรมการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบในวงกว้าง

จากข้อค้นพบว่าเด็กนอกระบบจำนวนมากต้องทำงานควบคู่กับการเรียน พีซูและภาคีเครือข่าย ขับเคลื่อนแนวคิด **Learn to Earn** ภายใต้อัฒติคติ “เปลี่ยนงานให้เป็นหน่วยกิต เปลี่ยนแบรนด์ให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้”

แนวคิดดังกล่าวเป็นรูปธรรมของการศึกษาที่ยืดหยุ่น ซึ่งไม่จำกัดการเรียนรู้ไว้เฉพาะในห้องเรียน เวลาเรียน หรือหลักสูตรรูปแบบเดียว แต่ยอมรับว่าการทำงาน ทักษะอาชีพ ประสบการณ์ชีวิต และการเรียนรู้ในสถานประกอบการ สามารถเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางการศึกษาได้ หากได้รับการออกแบบ การดูแล การประเมิน และการเชื่อมโยงไปสู่หน่วยกิตหรือคุณวุฒิต่างเหมาะสม

บทบาทเฉพาะของพีซูคือการเป็น **ผู้เชื่อมระหว่างโลกของเด็กนอกระบบ โลกของสื่อ และโลกของภาคธุรกิจ** ทำให้ภาคธุรกิจมองเห็นว่า ร้านค้า ร้านอาหาร ธุรกิจบริการ สนามกีฬา และสถานประกอบการ มิได้เป็นเพียงพื้นที่จ้างงาน แต่สามารถเป็น “ห้องเรียนแห่งโอกาส” ที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะ มีรายได้ และเดินหน้าสู่คุณวุฒิทางการศึกษาได้

แนวคิดนี้ได้รับการต่อยอดจากห้องเรียนอาชีพและการเรียนรู้ในสถานประกอบการ อาทิ KFC ห้องเรียนหมอลำ ห้องเรียนฟุตบอล และพื้นที่การเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งช่วยเปิดทางให้เด็กที่หลุดจากระบบการศึกษา มีเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การประกอบอาชีพได้

ความสำคัญของแนวทางดังกล่าวจึงไม่ได้อยู่เพียงการฝึกทักษะอาชีพ แต่คือการเปลี่ยน “พื้นที่ทำงาน” ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา และเปลี่ยนประสบการณ์จากชีวิตจริงให้มีคุณค่าทางการเรียนรู้ โดยทำให้เด็กไม่ต้องเลือกระหว่างการหารายได้กับการได้รับการศึกษา

ในปีการศึกษา ๒๕๖๙ แนวคิดดังกล่าวพีชุประดมพลังเครือข่ายต่อยอดสู่ “๑๐ ธุรกิจแห่งอนาคต” เพื่อขยายพื้นที่การเรียนรู้สำหรับเด็กนอกระบบและเด็กกลุ่มเสี่ยงให้ครอบคลุมสาขาที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและตลาดแรงงานยุคใหม่ ทั้งด้านสื่อสร้างสรรค์ ธุรกิจบริการ เทคโนโลยี ค้าปลีก สุขภาพ และอาชีพแห่งอนาคต

คุณูปการสำคัญของนายวิวัฒน์จึงไม่ใช่การช่วยเหลือเด็กเป็นรายกรณีหรือการระดมทุน หากแต่เป็นการช่วยเปลี่ยนบทบาทของภาคธุรกิจจาก “ผู้สนับสนุนกิจกรรม” ไปสู่ “หุ้นส่วนผู้จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น” ที่นำสถานประกอบการ บุคลากร ความเชี่ยวชาญ และเส้นทางอาชีพเข้ามาเป็นทรัพยากรของระบบการศึกษา

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหัวใจของ **Thailand Zero Dropout** ซึ่งมีได้มุ่งเพียงนำเด็กกลับเข้าสู่โรงเรียน แต่ต้องสร้างหลักประกันว่า เด็กและเยาวชนทุกคนจะได้รับการค้นหา ดูแล และเชื่อมโยงเข้าสู่การเรียนรู้ที่เหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในระบบ นอกระบบ หรืออยู่ในสถานการณ์ชีวิตรูปแบบใด

นายวิวัฒน์ วงศ์ภักฐิติ จึงเป็นต้นแบบของ “นักสื่อสารเพื่อการศึกษาที่ยืดหยุ่น” ผู้ทำให้สังคมมองเห็นว่าเด็กนอกระบบมิใช่เด็กที่หมดโอกาส แต่เป็นเด็กที่กำลังรอระบบการศึกษารูปแบบใหม่ซึ่งยืดหยุ่นพอที่จะเข้าถึงชีวิตของเขา พร้อมเปลี่ยนพลังของสื่อและภาคธุรกิจให้กลายเป็นเส้นทางการเรียนรู้ที่ไม่มีเด็กคนใดถูกทิ้งไว้ข้างหลัง